

1) Tytuł kursu

Spójność gospodarcza i przestrzenna w Unii Europejskiej

2) Semestr IV NESM – ZP i FSUE, studia stacjonarne

3) Autorzy:

prof. dr hab. Mirosława Klamut, prof. z Uniwersytetu w Perugi Giuseppe Calzoni

4) Opis Kursu

Europejska polityka spójności, ukonstytuowana Jednolitym Aktem Europejskim (1987) promuje na forum europejskim potrzebę większej integracji między wszystkimi politykami mającymi oddziaływanie terytorialne. Proponuje podejście horyzontalne nacelowane na osiągnięcie większej efektywności interwencji wspólnotowych. Jest polityką odpowiedzialną za zintegrowane podejście do rozwoju regionalnego oraz za umiejętność kształtowania średnio i długofalowych strategii rozwoju regionów, uwzględniających nie tylko warunki o charakterze regionalnym, ale także sektorowym i globalnym. Zwraca uwagę na osiągnięcie właściwej koordynacji działań, tak aby możliwe było uzyskanie efektu synergii działań rozwojowych.

5) Tematyka

1. Pojęcie spójności w historii myśli, determinanty realnego postępu w osiąganiu spójności
2. Spójność gospodarcza wynikająca z dystrybucji dochodów między ludźmi
3. Spójność gospodarcza wynikająca z działalności firm należących do dystryktów przemysłowych
4. Optymalny podział zadań pomiędzy Wspólnotę, państwa członkowskie i regiony w ramach rządzenia wieloszczeblowego w Unii Europejskiej.
 - Koncepcje wyposażenia Wspólnoty w kompetencje a podział kompetencji pomiędzy Wspólnoty i państwa członkowskie.
 - Zasada subsydiarności w prawie Wspólnot europejskich
 - Zasada subsydiarności a problematyka podziału kompetencji pomiędzy Wspólnoty Europejskie a państwa członkowskie
 - Kompetencje rządów regionalnych w UE
 - Wpływ zasady subsydiarności na przemiany ustrojowe w Polsce
5. Sytuacja gospodarcza i terytorialna oraz trendy w państwach członkowskich i regionach UE-27D
 - Spójność wynikająca z nierówności dystrybucji PKB między państwami i między regionami państw
 - Trend spójności w UE wynikający z trendu wzrostu PKB na mieszkańca w nowych państwach członkowskich

6. Produktywność i wzrost zatrudnienia w Unii Europejskiej
 - Dysproporcje w UE w zakresie produktywności, w skali krajowej i regionalnej
 - Przebieg zatrudnienia pracy w UE w stosunku do celu lizbońskiego
 - Stopa bezrobocia na szczeblu państwowym i regionalnym
7. Czynniki decydujące o konkurencyjności regionów, ich rozwoju i poziomie zatrudnienia.
 - Atrakcyjność Europy i jej regionów dla inwestorów i pracowników (transport, infrastruktura, energia, telekomunikacja)
 - Poziom wiedzy i innowacji na rzecz wzrostu
 - Regionalna efektywność innowacyjna
 - Ilość i jakość zatrudnienia pod względem edukacji
 - Strategia lizbońska dla regionów
8. Spójność terytorialna – nowe wyzwania
 - Udział w ogólnoświatowej presji na restrukturyzację i modernizację regionów Europy
 - Odejście od niskokosztowych metod produkcji i niskich wynagrodzeń
 - Modernizacja i dywersyfikacja struktur produkcyjnych i usługowych regionów na rzecz sektorów wytwarzających wysoką wartość dodaną
 - Inwestycje w nowe umiejętności oraz przyciąganie przez regiony pracowników o największym potencjale, popieranie rozwoju gospodarki sieciowej
 - Mniejsza koncentracja terytorialna PKB w tradycyjnym centrum Europy oraz w regionach stołecznych
 - Problemy rozwoju wielu miast europejskich (koncentracja biedy w dziedzinach podmiejskich)
9. Efektywność zmniejszenia dysproporcji Unii na poziomie terytorialnym
 - Reforma polityki spójności w okresie 2007-2013
 - Koncentracja środków pomocowych w regionach i krajach najuboższych
 - Wzmocnienie pozycji konkurencyjnej regionów w gospodarce światowej
 - Przeznaczenie środków na dostosowania strukturalne oraz inwestycje (ze szczególnym naciskiem na badania i rozwój, społeczeństwo informacyjne, rozwój biznesu)
 - Odnowienie strategii regionalnej na rzecz wzrostu gospodarczego i nowych miejsc pracy
10. Narastanie nierównowagi demograficznej i napięć społecznych
 - Spadek liczby ludności w regionach Unii (w około 35% regionów w latach 2000-2007)
 - Groźba spadku liczby ludności w wieku produkcyjnym po 2007 r.

- Postępująca segmentacja rynku pracy na pracowników o wysokich kwalifikacjach i wynagrodzeniach oraz nisko wykwalifikowanych i słabo wynagradzanych (wzrost migracji)
- Erozja tradycyjnych instytucji ochrony socjalnej.

6) Literatura

1. Irena Pietrzyk, „Polityka regionalna Unii Europejskiej i regiony w państwach członkowskich”. Wydawnictwo Naukowe PWN, 2001.
2. Arkadiusz M. Kowalski, „Polityka regionalna w Unii Europejskiej, w Irlandii i Wielkiej Brytanii w latach 1989-2006”. Szkoła Handlowa w Warszawie. Warszawa 2008, „Monografie i opracowania 550”
3. Zbigniew Strzelecki [red.], „Gospodarka regionalna i lokalna”. Wydawnictwo Naukowe PWN, 2006.
4. Ryszard Domański, „Gospodarka przestrzenna”. Wydawnictwo Naukowe PWN, 2006.
5. „Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013”. Ministerstwo rozwoju regionalnego, Warszawa Maj 2007.
6. „Rozwijające się regiony, rozwijająca się Europa. Czwarty raport na temat spójności, gospodarczej i społecznej”. Luksemburg, Urząd Oficjalnych publikacji Wspólnoty Europejskiej, 2007.
7. Przemysław Saganek, „Podział kompetencji pomiędzy Wspólnoty Europejskiej a państwa członkowskie”. Wydawnictwo Prawo i Praktyka Gospodarcza, Warszawa 2002.
8. [red.] Grzegorz Gorzelak, Bohdan Jałowicki, Mirosław Stec, „Reforma Terytorialnej Organizacji Kraju”. Instytut Spraw Publicznych, Uniwersytet Warszawski Europejski Instytut Rozwoju Regionalnego i Lokalnego, Wydawnictwo Sholar, 2001.

7. Wymagania wstępne

Wiedza z zakresu Integracji Europejskiej, Funkcjonowania Unii Europejskiej, Polityki Gospodarczej, Polityki Regionalnej Unii Europejskiej.

8. Forma kursu Wykład.

9. Liczba godzin W semestrze 15,

10. Liczba miejsc Zgodnie z zapisami na specjalność.

11. Forma zaliczenia Zaliczenie na stopień, kolokwium ustne lub pisemne.